EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 21. 2. 2023
COM(2023) 103 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Súčasnosť a budúcnosť spoločnej rybárskej politiky: Pakt o rybárstve a oceánoch v záujme udržateľného, inovatívneho a inkluzívneho riadenia rybárstva založeného na vede

{SWD(2023) 103 final}

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Súčasnosť a budúcnosť spoločnej rybárskej politiky: Pakt o rybárstve a oceánoch v záujme udržateľného, inovatívneho a inkluzívneho riadenia rybárstva založeného na vede

1. ÚVOD

Cieľom spoločnej rybárskej politiky je zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť rybolovu a akvakultúry, dostupnosť dodávok potravín a primeranú životnú úroveň komunít závislých od rybolovu a akvakultúry. Aby sa zachovala sociálno-ekonomická štruktúra pobrežných komunít, týka sa to každého, kto je súčasťou celého hodnotového reťazca.

Tým, že spoločná rybárska politika spájala ciele environmentálnej, sociálnej a hospodárskej udržateľnosti, bola predchodcom Európskej zelenej dohody[1] a jej súvisiacich stratégií[2]. Európska zelená dohoda zase posilnila prístup spoločnej rybárskej politiky a zdôraznila trojaký prínos rybolovu a akvakultúry pre hospodárstvo a zamestnanosť pobrežných regiónov, potravinovú bezpečnosť v EÚ a ochranu morského prostredia.

Naše moria a ich bohatá biodiverzita, od ktorej závisí sociálno-ekonomická štruktúra, dnes čelia mnohým zložitým výzvam. Sú vystavené účinkom námorných činností, znečisťovania (napr. obohacovanie živinami a kontaminanty, morský odpad vrátane plastov a mikroplastov, podmorský hluk atď.) a zmeny klímy (napríklad šírenie nepôvodných druhov). Spoločná rybárska politika a odvetvie rybárstva musia prispieť svojím dielom, ale nemôžu riešiť tieto výzvy samy. Okrem rybárstva je rovnako dôležité riešiť vplyv iných tlakov spôsobených ľudskou činnosťou na morské prostredie a uľahčiť obnovu zdravia oceánov, od ktorých závisia rybári a pobrežné spoločenstvá EÚ.

Toto si vyžaduje integrovaný prístup, ktorý je v súlade s inými oblasťami politiky, ako sú environmentálna, poľnohospodárska a energetická politika. V tomto ohľade má kľúčový význam vykonanie všetkých línií Európskej zelenej dohody, a najmä „akčného plánu nulového znečistenia“[3]. Napríklad v Baltskom mori mali eutrofizácia a znečistenie závažný dosah na udržateľnosť morského prostredia vrátane populácií rýb. Je zrejmé, že samotné opatrenia na riadenie rybárstva na zlepšenie situácie nestačia. Zainteresované strany v rôznych oblastiach politiky preto spájajú svoje sily v záujme riešenia spoločných výziev, čo dokazuje podpísanie deklarácie *Our Baltic Declaration* (deklarácia Naše Baltské more)[4]. Mimoriadne znepokojujúci je nepriaznivý vplyv znečisťovania na morské prostredie

---

1 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európska zelená dohoda, COM(2019) 640 final.

2 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Stratégia „z farmy na stôl“ v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu, COM(2020) 381, a oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 Prinavrátenie prírody do našich životov, COM(2020) 380.

3 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Cesta k zdravej planéte pre všetkých Akčný plán EÚ: „Dosahovanie nulového znečisťovania ovzdušia, vody a pôdy“, COM(2021) 400 final.

4 https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf.

v Stredozemnom a Čiernom mori. V tejto súvislosti Všeobecná rybárska komisia pre Stredozemné more vypracuje regionálnu adaptačnú stratégiu na zvládnutie potenciálnych účinkov znečistenia vrátane znečistenia plastmi, podmorským hlukom, opusteným, strateným alebo inak vyradeným rybárskym výstrojom, ako aj živinami a kontaminantmi.

Účelom tohto oznámenia je podať správu o fungovaní spoločnej rybárskej politiky, ako sa stanovuje v článku 49 nariadenia o spoločnej rybárskej politike, a stanoviť víziu a cestu v záujme udržateľného a odolného rybárstva budúcnosti. Dopĺňa akčný plán na ochranu a obnovu morských ekosystémov pre udržateľné a odolné rybárstvo[5] (ďalej len „akčný plán pre morské prostredie“) a oznámenie o energetickej transformácii odvetvia rybolovu a akvakultúry EÚ[6] (ďalej len „iniciatíva energetickej transformácie“), v ktorých sa určujú konkrétne opatrenia potrebné na riešenie konkrétnych problémov v oblasti rybárstva, životného prostredia a klímy a stanovujú sa ich priority. Okrem toho sa v cielenej správe uvádza komplexné posúdenie spoločnej organizácie trhov[7].

Toto oznámenie by sa malo vykladať spolu so sprievodným pracovným dokumentom útvarov Komisie, v ktorom sa poskytujú podrobnejšie informácie o súčasnom stave vykonávania spoločnej rybárskej politiky, pričom sa vychádza z rozsiahleho konzultačného procesu uskutočňovaného od decembra 2021, rôznych štúdií, uznesení Európskeho parlamentu a vstupov Rady a členských štátov.

2. POSILNENIE POSTAVENIA OBČANOV V RYBÁRSKYCH A AKVAKULTÚRNYCH KOMUNITÁCH

Rybolov a akvakultúra sú profesie s dlhou tradíciou hlboko zakorenenou v európskom kultúrnom dedičstve. Podľa výročnej hospodárskej správy o rybárskej flotile EÚ[8] bolo v roku 2020 v odvetví komerčného rybolovu EÚ zamestnaných viac ako 124 630 rybárov, čo zodpovedá 82 272 ekvivalentom plného pracovného času. Podľa najnovšej hospodárskej správy o akvakultúre EÚ sa v roku 2018 počet zamestnancov v odvetví akvakultúry EÚ odhadoval na 69 000 a počet ekvivalentov plného pracovného času na 39 000[9]. Rybolov aj akvakultúra prispievajú k zabezpečovaniu širokej škály potravín a poskytujú zamestnanie v mnohých pobrežných komunitách. Osobitná pozornosť by sa preto mala venovať sociálnemu rozmeru politiky.

---

5 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán EÚ: Ochrana a obnova morských ekosystémov pre udržateľné a odolné rybárstvo, COM(2023) 102.

6 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o energetickej transformácii v odvetví rybolovu a akvakultúry EÚ, COM(2023) 100.

7 Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Vykonávanie nariadenia o spoločnej organizácii trhov, COM(2023) 101.

8 Európska komisia, Spoločné výskumné centrum, Vedecký, technický a hospodársky výbor pre rybárstvo, *The 2022 annual economic report on the EU fishing fleet (STECF 22-06)*, [Výročná hospodárska správa o rybárskej flotile EÚ za rok 2022 (STECF 22-06)], Virtanen, J.(editor), Guillen, J.(editor), Prellezo, R.(editor), Sabatella, E.(editor), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2022.

9 Európska komisia, Vedecký, technický a hospodársky výbor pre rybárstvo (STECF) Odvetvie akvakultúry EÚ – Hospodárska správa za rok 2020 (STECF-20-12). EUR 28359 EN, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2021.

V stratégii Z farmy na stôl sa konštatuje silná väzba medzi zdravím ľudí, zdravím spoločností a zdravím planéty, ako aj potreba zabezpečiť živobytie prvovýrobcov, aby sa mohlo úspešne prejsť na udržateľný potravinový systém EÚ. Preto zabezpečenie udržateľných pracovných miest pre rybárov a výrobcov v odvetví akvakultúry a všetkých, ktorí sú zapojení do hodnotového reťazca, závisí od udržateľného využívania vodných zdrojov. Je potrebná integrovaná analýza sociálneho rozmeru rybárstva EÚ, aby tvorcovia politík mohli pri navrhovaní ochranných opatrení v oblasti riadenia rybárstva účinnejšie zohľadňovať údaje o zamestnanosti, pohlaví, odbornej príprave alebo závislosti ľudí od rybolovných činností.

Generačná výmena je kľúčová, ak chceme zabezpečiť, aby odvetvie rybolovu, akvakultúry a spracovania, ako aj pobrežné komunity v EÚ mali životaschopnú budúcnosť. Môže sa to však stať len vtedy, ak sa bude toto odvetvie vnímať ako atraktívne, ak sa vďaka inováciám zlepšia ťažké pracovné podmienky, ak sa zachová biologická rozmanitosť, čistota a dobrý stav morského prostredia a ak naše spoločnosti ocenia rybárov a výrobcov v odvetví akvakultúry za profesionalitu a služby, ktoré poskytujú. Rybárstvo sa musí podporovať ako zaujímavá kariérna voľba, pričom by sa rybári mali považovať za „správcov mora“. Takisto by sa mala zdôrazňovať možnosť žiť v prírode alebo príležitosti na inovatívne formy organizácie práce, ako napríklad prepojenie výroby s priamym predajom alebo cestovným ruchom. Podobne je nevyhnutné posilniť a zvýšiť uznanie dôležitej úlohy žien v celom hodnotovom reťazci morských plodov v EÚ, od vytvárania bohatstva a pracovných miest až po udržateľné využívanie a zachovanie vodných zdrojov.

Spoločná rybárska politika poskytuje nástroje, ktoré môžu pomôcť zvýšiť príťažlivosť rybolovu a akvakultúry ako povolania. Napríklad udržateľné riadenie rybárstva zabezpečuje dlhodobú dostupnosť dobrého stavu populácií rýb, čo je predpokladom stability podnikov. V spoločnej rybárskej politike takisto zohrávajú výraznejšiu úlohu organizácie výrobcov, pretože im a ich členom sa umožňuje pripravovať opatrenia prispôsobené ich potrebám a posilniť postavenie hospodárskych subjektov v celkovom hodnotovom reťazci. Okrem toho zohľadnenie sociálno-ekonomických vplyvov v rozhodnutiach týkajúcich sa riadenia umožňuje zabezpečiť primeranú životnú úroveň pre ľudí, ktorí sú závislí od rybolovných činností. Z rozpočtu EÚ, najmä z Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu[10] a jeho prostriedkov na miestny rozvoj vedený komunitou, sa poskytuje významná finančná podpora[11] na zlepšenie bezpečnosti a pracovných podmienok, rozvoj zručností, výmenu poznatkov a na dosiahnutie celkovej odolnosti odvetvia.

Ostatné politiky EÚ zohrávajú úlohu pri udržiavaní príťažlivosti tohto odvetvia, a tým zabezpečujú prosperujúcu budúcnosť európskych rybolovných a akvakultúrnych komunít. Okrem spoločnej rybárskej politiky sa právne predpisy EÚ riadia ambicióznymi medzinárodnými normami týkajúcimi sa bezpečnosti a pracovných podmienok v odvetví rybárstva vrátane odbornej prípravy pre posádky rybárskych plavidiel[12]; úsilím o odstránenie moderného otroctva, nezákonného, nenahláseného a neregulovaného rybolovu a podporu

[10] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1139 zo 7. júla 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2017/1004.

[11] Desať percent celkových spoločných pridelených prostriedkov z Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu.

[12] Prijatými v rámci Medzinárodnej organizácie práce alebo Medzinárodnej námornej organizácie, napríklad v rámci Medzinárodného dohovoru o normách výcviku, kvalifikácie a strážnej služby námorníkov.

rozvoja sociálnych noriem na celom svete. Tieto snahy podporujú medzinárodnú spoluprácu[13] a prispievajú k vytvoreniu rovnakých podmienok na celosvetovej úrovni a spravodlivej hospodárskej súťaži s krajinami mimo EÚ. Podporujú takisto vysokú úroveň ambícií, pokiaľ ide o udržateľný rozvoj trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry, v dohodách o voľnom obchode.

Všetci aktéri v tejto oblasti prispievajú k ziskovosti a príťažlivosti rybolovných a akvakultúrnych činností. V odvetví treba využiť všetky dostupné nástroje na dosiahnutie zmeny prostredníctvom inovácií, investícií, spolupráce a diverzifikácie. Konkréte zlepšovaním zručností počiatočným a celoživotným vzdelávaním, ako aj odbornou prípravou v súlade s cieľmi stanovenými v rámci Európskeho roka zručností[14], sa zvýši efektívnosť a odolnosť rybárov a akvakultúrnych chovateľov a zníži riziko nehôd. Modernizácia odvetvia a jeho otvorenie širším sociálnym službám sú nevyhnutné na zvýšenie jeho príťažlivosti, a to najmä pre mladú generáciu.

Komisia:

- **V období od jari 2023 do leta 2024** uskutoční celoeurópsky participatívny **projekt výhľadového plánovania týkajúci sa „Rybárov budúcnosti“** v úsilí definovať kľúčovú úlohu rybárov v spoločnosti, a to nad rámec poskytovania vysokokvalitných morských plodov s relatívne nízkou uhlíkovou stopou. Na základe kvalitatívnych rozhovorov v teréne sa budú v projekte identifikovať trendy, príležitosti a hrozby, ktoré určujú príťažlivosť odvetvia rybolovu. Konkrétne sa bude projekt zaoberať:
  - faktormi a trendmi, ktoré ovplyvňujú dlhodobú udržateľnosť a ziskovosť odvetvia rybolovu a blahobyt rybolovných komunít (napr. vplyvy zmeny klímy, strata biodiverzity a znečistenie, zelená a digitálna transformácia, zručnosti, starnúca pracovná sila, vývoj trhu a obchodu),
  - identitou a úlohou rybárov mimo ich hlavnej činnosti, najmä pri ochrane a obnove morského prostredia, environmentálnom cestovnom ruchu a miestnom rozvoji pobrežných oblastí,
  - výzvami a príležitosťami, ktoré vyplývajú zo spolupráce a súčinnosti medzi rybármi a inými zainteresovanými stranami v námornej oblasti, najmä v oblasti námorného priestorového plánovania, využívania energie z obnoviteľných zdrojov, organizácie dodávateľského reťazca morských plodov, obehového hospodárstva, ako aj z diverzifikácie v širšom kontexte udržateľného modrého hospodárstva.

  Výsledky projektu prispejú k budúcej tvorbe politiky, ako aj k rozvoju obchodnej stratégie odvetvia rybolovu.

- Vyzýva **členské štáty**, aby **od roku 2023** uplatňovali **prístup zdola nahor**, ktorý miestnym rybolovným komunitám umožní riešiť sociálne výzvy a potreby

[13] Účasť EÚ je rozhodujúca v rámci Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“) a Organizácie Spojených národov a jej odborných organizácií vrátane Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (ďalej len „FAO“); pri usmerňovaní ambiciózneho rozhodovania v rámci regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva a na regionálnej medzinárodnej úrovni v severovýchodnom Atlantiku; ako aj na dvojstrannej úrovni v rámci dohôd o partnerstve v odvetví udržateľného rybárstva a iných dvojstranných alebo trojstranných dohôd s krajinami mimo EÚ.

[14] Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom roku zručností 2023, COM(2022) 526.

prostredníctvom miestneho rozvoja vedeného komunitou v rámci programov Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu na roky 2021 – 2027.

– Žiada **vedeckú obec** a najmä Vedecký, technický a hospodársky výbor pre rybárstvo, aby pracovali na ďalšom rozvoji **sociálnych ukazovateľov**, ktoré sa majú používať pri analýze sociálno-ekonomických správ. To sa premietne do budúcich návrhov opatrení na riadenie a ochranu rybárstva, ako aj do zlepšenia posúdenia vplyvov týchto opatrení na sociálnu oblasť a zamestnanosť. Pomôže to takisto určiť, ako programovať zdroje a investície potrebné na zvýšenie atraktívnosti tohto odvetvia.

– **Po prijatí revidovaného Medzinárodného dohovoru o normách výcviku, kvalifikácie a strážnej služby námorníkov zváži navrhnutie smernice, ktorou sa zabezpečí jej správna transpozícia** do právneho poriadku EÚ a pomôže členským štátom urýchliť ratifikáciu dohovorov Medzinárodnej organizácie práce a Medzinárodnej námornej organizácie.

3. PRISPIEŤ K OCHRANE PLANÉTY

EÚ vytvorila prostredníctvom spoločnej rybárskej politiky stabilný legislatívny rámec pre riadenie rybárstva. Za posledných 50 rokov slúžil ako základ pre tvorbu prísnych noriem ochrany a riadenia živých morských zdrojov, ako aj príspevku k ochrane morského prostredia.

V rámci spoločnej rybárskej politiky sa stanovujú jasné ciele udržateľného hospodárenia s populáciami rýb. Pri rozhodovaní sa vychádza zo spoľahlivých a medzinárodne uznávaných vedeckých odporúčaní, ktoré zhromažďujú široké spektrum údajov a umožňujú lepšie modelovacie kapacity, ktoré prispievajú k návrhom týkajúcim sa rybolovných možností. Riadením rybárskych flotíl sa zabezpečuje dlhodobá rovnováha medzi rybolovnou kapacitou a rybolovnými možnosťami. Členské štáty a zainteresované strany sú úzko zapojené do riadenia rybárstva, pričom rozhodovanie vychádza z regionálnych aspektov a osobitných vlastností. Túto politiku posilňuje spoľahlivý systémom kontrol, inšpekcií a presadzovania predpisov, ktorého súčasťou je boj proti nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému rybolovu prostredníctvom nariadenia o kontrole[15] a nariadenia o nezákonnom, nenahlásenom a neregulovanom rybolove[16]; zatiaľ čo Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond podnecuje a finančne podporuje dosahovanie politických cieľov.

Po desiatich rokoch vykonávania reformovanej spoločnej rybárskej politiky vidíme hmatateľný pokrok smerom k udržateľnejšiemu rybolovu. Rybári, občianska spoločnosť a členské štáty prispeli k obnove mnohých kritických populácií rýb, ako je merlúza európska v Baleárskom mori okolo a v Atlantickom oceáne, a morona európska, a pomohli zastaviť

[15] Nariadenie Rady (ES) č. 1224/2009 z 20. novembra 2009, ktorým sa zriaďuje systém kontroly Spoločenstva na zabezpečenie dodržiavania pravidiel spoločnej politiky v oblasti rybného hospodárstva a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 847/96, (ES) č. 2371/2002, (ES) č. 811/2004, (ES) č. 768/2005, (ES) č. 2115/2005, (ES) č. 2166/2005, (ES) č. 388/2006, (ES) č. 509/2007, (ES) č. 676/2007, (ES) č. 1098/2007, (ES) č. 1300/2008, (ES) č. 1342/2008 a ktorým sa zrušujú nariadenia (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1627/94 a (ES) č. 1966/2006.

[16] Nariadenie Rady (ES) č. 1005/2008 z 29. septembra 2008, ktorým sa ustanovuje systém Spoločenstva na zabraňovanie nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému rybolovu, na odrádzanie od neho a jeho odstránenie, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1936/2001 a (ES) č. 601/2004 a ktorým sa zrušujú nariadenia (ES) č. 1093/94 a (ES) č. 1447/1999.

pokles populácií v Stredozemnom a Čiernom mori. Aby sa v plnej miere splnili ciele spoločnej rybárskej politiky v oblasti environmentálnej udržateľnosti, je zároveň potrebný ďalší pokrok a vyššie ambície.

Ochrana morských ekosystémov a zdrojov

Rybolovné činnosti naďalej nepriaznivo ovplyvňujú morské ekosystémy, predovšetkým v dôsledku narušenia morského dna, vedľajších úlovkov citlivých druhov a účinkov na morské potravové siete. Tieto účinky, ktorými sa podrobne zaoberá akčný plán pre morské prostredie, sa spájajú s účinkami zmeny klímy a inými tlakmi vyplývajúcimi z ľudskej činnosti. Zlý stav morských ekosystémov zároveň predstavuje priamu hrozbu pre udržateľnosť rybolovných zdrojov a akvakultúry a s nimi súvisiacich hospodárskych činností, ako aj pre blahobyt komunít, ktoré sú od nich závislé.

Zmeny stavu ekosystémov ovplyvňujú krátkodobú, strednodobú a dlhodobú produktivitu populácií rýb a zvyšujú krátkodobé otrasy, ako sú vlny horúčav v oceánoch, okysľovanie oceánov, reprodukčné problémy, toxické vodné kvety, parazity alebo nedostatok kyslíka. Tieto zmeny a otrasy môžu spôsobiť vyhynutie populácií rýb alebo ich nútiť k presunu do severných, hlbších a chladnejších vôd, často na územie mimo EÚ. Plasty, mikroplasty a iné znečistenie spôsobené ľudskou činnosťou na mori a na pevnine (napr. poľnohospodárstvo, rybárstvo, priemysel, lodná doprava, odpadové vody) majú takisto negatívny vplyv na morské ekosystémy, a teda aj na rybolovné a akvakultúrne činnosti. Kombinácia účinkov týchto výziev má nevídaný rozsah. Vzhľadom na neistoty, ktoré so sebou prinášajú budúce klimatické podmienky, a potrebu ďalšieho výskumu je ťažké ich plne posúdiť a pochopiť, čo situáciu len zhoršuje.

Spolu s riešením tlakov na morské prostredie, ktoré nesúvisia s rybárstvom, je na účinné riešenie týchto výziev potrebné v plnej miere a dôsledne vykonať spoločnú rybársku politiku, najmä posilnením zberu údajov a vedy, pokračujúcim úsilím o rozhodovanie založené na dôkazoch a zabezpečením jednotnej a účinnej kontroly a presadzovania. Okrem toho, ako sa uvádza v akčnom pláne pre morské prostredie, to znamená uprednostniť najrelevantnejšie opatrenia na zníženie vplyvu rybárstva na morské prostredie. Osobitnú pozornosť treba venovať:

- Dosiahnutiu „maximálneho udržateľného výnosu“

So zásadou „maximálneho udržateľného výnosu“[17] sa v rámci spoločnej rybárskej politiky prijal operačný, merateľný a vedecky podložený cieľ riadenia rybárstva. Obnova populácií na úrovne maximálneho udržateľného výnosu a viac môže znížiť negatívne vplyvy na morské ekosystémy, zvýšiť ziskovosť rybárskej flotily a znížiť emisie uhlíka rybárskych flotíl. EÚ sa takisto zaviazala dodržiavať maximálny udržateľný výnos v medzinárodných dohodách, ako sú ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja. V oblastiach, kde sa zásada maximálneho udržateľného výnosu uplatnila, sa populácie obnovili a úlovky a príjmy sa zvýšili, zatiaľ čo negatívne vplyvy na morské prostredie sa znížili. V posledných rokoch sa dosiahla udržateľná úroveň v prípade stále väčšieho počtu populácií, pričom zvlášť dobré výsledky boli

[17] Maximálny udržateľný výnos je najvyšší teoretický vyvážený výnos, ktorý sa môže bez prestania v priemere získať z určitej populácie za existujúcich priemerných environmentálnych podmienok bez toho, aby to malo výrazný vplyv na proces rozmnožovania (článok 4 ods. 1 bod 7 nariadenia o spoločnej rybárskej politike).

zaznamenané v severovýchodnom Atlantiku. Je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie. V Stredozemnom mori situácia naďalej vyvoláva obavy a zlepšenia sú príliš pomalé, zatiaľ čo v Baltskom mori došlo k zvráteniu nedávnych zlepšení v dôsledku iných tlakov na životné prostredie a morské ekosystémy[18]. Je nevyhnutné pokračovať v činnosti na obnove a udržiavaní populácií rýb nad úrovňou maximálneho udržateľného výnosu a urýchliť ju.

- Posilneniu ekosystémového prístupu pomocou lepšej vedy

Riešenie environmentálnych výziev pre morské ekosystémy, rybolov a akvakultúru sa začína činnosťou vedeckej obce. Veda umožňuje tvorcom politík prijímať informované rozhodnutia a v plnej miere uplatňovať ekosystémový prístup k riadeniu rybolovu a akvakultúry, ktorý je jednou z kľúčových zásad spoločnej rybárskej politiky. To znamená zohľadniť rôzne typy vplyvov ľudskej činnosti a systémov riadenia na využívanie prírodných zdrojov a morského prostredia a naopak, vplyv stavu prírodných zdrojov na odvetvie rybárstva.

Na dosiahnutie dlhodobej udržateľnosti využívania morských zdrojov, a to aj zo sociálno-ekonomického hľadiska, musia vedecké odporúčania, z ktorých vychádzajú rozhodnutia týkajúce sa riadenia, v plnej miere odrážať zložitosť morských ekosystémov[19], ako aj kumulatívny vplyv tlakov a zmierňujúcich opatrení. Preto je potrebné pokračovať v úsilí o zlepšenie znalostí a údajov, aby sa vo vedeckých odporúčaniach mohol zohľadniť celý kontext morských ekosystémov. To sa premietne do úvah o tom, či zvýšiť počet populácií, ktoré sú spravované v rámci viacročných kvót.

Zlepšenie zberu údajov neustále posilňuje dôkazovú základňu politiky[20]. Medzinárodná rada pre výskum mora už zohľadnila otázky ekosystémov vo svojom vedeckom odporúčaní. Poskytuje napríklad prehľad o ekosystémoch[21] pre každý ekoregión[22].

- Účinnej kontrole a presadzovaniu komerčného a rekreačného rybolovu

Na dosiahnutie cieľov spoločnej rybárskej politiky v oblasti udržateľnosti je dôležité mať na pamäti vplyvy všetkých činností, komerčných aj rekreačných, a zabezpečiť účinnú kontrolu a presadzovanie predpisov zo strany členských štátov. V nariadení o kontrole sa stanovujú podrobné pravidlá, najmä pre komerčné flotily. V prípade rekreačného rybolovu to platí menej.

V spoločnej rybárskej politike sa uvádza možný „značný vplyv“ rekreačného rybárstva na „rybolovné zdroje“ a zdôrazňuje sa, že je potrebné, aby členské štáty zabezpečili, „aby sa rekreačné rybárstvo vykonávalo spôsobom, ktorý je v súlade s cieľmi spoločnej rybárskej

---

18 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Udržateľnejší rybolov v EÚ: aktuálny stav a smerovanie na rok 2023, COM(2022) 253.

19 S interakciami medzi rôznymi druhmi a ekosystémovými procesmi a rôznymi tlakmi z rôznych ľudských činností.

20 STECF 22-07 - Eval 2021 ARs DCF and data transmission.pdf - Data Collection Framework - European Commission (europa.eu).

21 https://www.ices.dk/advice/ESD/Pages/Ecosystem-overviews.aspx.

22 Medzinárodná rada pre výskum mora používa ekoregióny ako územné jednotky na syntézu dôkazov pre ekosystémový prístup. Ekoregióny podľa Medzinárodnej rady pre výskum mora vychádzajú z biogeografických a oceánografických prvkov a existujúcich politických, sociálnych, hospodárskych a riadiacich divízií. Vypracúvajú sa prostredníctvom iteratívneho procesu konzultácií medzi vedcami a zainteresovanými stranami pod vedením poradného výboru Medzinárodnej rady pre výskum mora.

politiky“[23]. Na riadenie rekreačného rybolovu je potrebné mať úplný obraz o vplyve, ktorý má takáto činnosť na populácie rýb a ekosystémy. Musí sa takisto zvážiť osobitná povaha takéhoto rybolovu a zohľadniť ďalšie právne predpisy EÚ, ktoré sa na tieto činnosti vzťahujú.

Spoľahlivý a jednotný zber údajov zostáva veľkou výzvou, čo Komisii sťažuje posúdenie vplyvu rekreačného rybolovu na konkrétne populácie a vypracovanie vhodných opatrení. V návrhu Komisie[24] na revíziu nariadenia o kontrole, o ktorom sa v súčasnosti rokuje so spoluzákonodarcami, sa zavádza všeobecná požiadavka na monitorovanie počtu rekreačných rybárov systémom udeľovania licencií alebo registrácie, ako aj požiadavka na zber údajov alebo systém registrácie úlovkov pre všetky úlovky z rekreačného rybolovu s cieľom zlepšiť kontrolu a monitorovanie.

- Inováciám a financovaniu

Pokiaľ ide o rybárov, už existujú rôzne priekopnícke projekty a prístupy, ktorými sa rieši znečistenie a emisie skleníkových plynov, ako aj vplyvy zmeny klímy. Niektoré sa zameriavajú na testovanie a využívanie inovatívnych riešení v teréne, ako sú biologicky rozložiteľné siete, laná a súčasti výstroja, zber morského odpadu[25] alebo na činnosti zamerané na prevenciu znečistenia. EÚ takisto zaviedla pravidlá na zlepšenie obehového dizajnu a monitorovania rybárskeho výstroja[26] s cieľom podporiť jeho opätovné použitie a uľahčiť recyklovateľnosť a spolupracuje s normalizačnými organizáciami na jeho zavedení.

Rovnako dôležité bude vyvinúť rybárske plavidlá, ktoré sú oveľa energeticky účinnejšie a vhodné na energeticky neutrálny pohon, ako aj rybolovné techniky, ktoré obmedzujú poškodzovanie morskej biodiverzity, ako aj celkovo zabezpečiť, aby rybolovné činnosti mali obmedzený dosah na morské ekosystémy a nezhoršovali zmenu klímy. To umožní ekosystémom lepšie sa vyrovnať s dôsledkami zmeny klímy.

- Zvýšeniu súdržnosti politík

Je potrebná väčšia súdržnosť medzi vykonávaním spoločnej rybárskej politiky a právnymi predpismi EÚ v oblasti životného prostredia, najmä rámcovou smernicou o morskej stratégii[27]

---

23 Odôvodnenie č. 3 nariadenia o spoločnej rybárskej politike.

24 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Rady č. 1224/2009 a ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 768/2005, (ES) č. 1967/2006, (ES) č. 1005/2008 a nariadenie (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady č. 2016/1139 týkajúce sa kontroly rybolovu, COM(2018) 368 final.

25 Napríklad projekt Výlov odpadu, ktorý je dobrým príkladom všeobecnejšieho prínosu, ktorým môžu rybári prispieť k dosiahnutiu lepšieho stavu morského prostredia nad rámec svojich tradičných rybolovných činností. Dokážu potom lepšie bezpečne zbierať a likvidovať odpad vrátane odpadu uloveného v sieťach počas bežných rybolovných operácií, keď sa dostanú do prístavov.

26 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/883 zo 17. apríla 2019 o prístavných zberných zariadeniach na vykladanie odpadu z lodí, ktorou sa mení smernica 2010/65/EÚ a zrušuje smernica 2000/59/ES (Text s významom pre EHP) a vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/958 z 31. mája 2021, ktorým sa stanovuje formát nahlasovania údajov a informácií o rybárskom výstroji uvedenom na trh a o odpadovom rybárskom výstroji zozbieranom v členských štátoch a formát správy o kontrole kvality v súlade s článkom 13 ods. 1 písm. d) a článkom 13 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/904.

27 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii).

a smernicami o vtáctve[28] a biotopoch[29]. Vo všeobecnosti to zahŕňa ciele a výstupy stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 a stratégie Z farmy na stôl.

Stratégia v oblasti biodiverzity obsahuje dôležité záväzky účinne chrániť 30 % morí EÚ a prísne chrániť jednu tretinu tejto oblasti v záujme obnovy morských ekosystémov v prospech ľudí a klímy a ďalšej ochrany citlivých druhov a biotopov. Cieľom akčného plánu pre morské prostredie ako jedného z výstupov stratégie biodiverzity je poskytnúť rámec na plnenie týchto záväzkov a navrhnúť opatrenia na posilnenie súčinnosti medzi politikami v oblasti rybárstva a životného prostredia, a tým posilniť príspevok spoločnej rybárskej politiky k environmentálnym cieľom EÚ. Okrem toho je cieľom stratégie Z farmy na stôl zabezpečiť neutrálny alebo pozitívny vplyv všetkých odvetví zapojených do potravinového systému na životné prostredie, čo si vyžaduje urýchlenie prechodu na udržateľnú produkciu rýb a morských plodov.

Takisto je potrebná súdržnosť medzi vonkajším rozmerom spoločnej rybárskej politiky a medzinárodnou environmentálnou politikou, napríklad v regionálnych organizáciách pre riadenie rybárstva, regionálnych morských dohovoroch alebo dohodách o partnerstve v odvetví udržateľného rybárstva.

Komisia:

- vyzýva **členské štáty**, aby v plnej miere a urýchlene vykonali opatrenia uvedené v **akčnom pláne pre morské prostredie**,

- vyzýva **členské štáty**, aby v diskusiách o rybolovných možnostiach na rok 2024 zamerali úsilie na zabezpečenie **dosiahnutia cieľa maximálneho udržateľného výnosu vo všetkých morských oblastiach**,

- **v rokoch 2023 a 2024 zameria** úsilie na **rozvoj vedeckých odporúčaní na podporu ekosystémového prístupu** k riadeniu rybárstva EÚ usmerňovaním dialógu s **vedeckou komunitou a zainteresovanými stranami**,

- vyzýva **členské štáty**, aby zabezpečili úplné a rýchle vykonávanie **smernice o jednorazových plastoch**,

- nabáda **rybárov**, aby sa v úlohe „správcov mora“ naďalej zapájali do zberu morského odpadu a využívania biologicky rozložiteľných prvkov rybárskeho výstroja, a to s podporou odbornej prípravy a dostupných zdrojov financovania,

- do roku 2024 vydá **štyri usmerňovacie dokumenty** ako súčasť vykonávania oznámenia Komisie o **strategických usmerneniach pre udržateľnejšiu a konkurencieschopnejšiu akvakultúru EÚ na obdobie 2021 až 2030**[30]. Podporia

[28] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva.

[29] Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

[30] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Strategické usmernenia pre udržateľnejšiu a konkurencieschopnejšiu akvakultúru EÚ na obdobie 2020 až 2030, COM(2021) 236 final.

napredovanie odvetvia v týchto oblastiach: i) osvedčené administratívne a regulačné postupy; ii) prístup k priestoru; iv) environmentálne správanie a iv) zmierňovanie zmeny klímy.

Zvýšenie selektívnosti rybárskeho výstroja a vykonávanie povinnosti vylodiť úlovky

Nechcené úlovky prispievajú k úbytku morských zdrojov. Ako ekonomický stimul na urýchlenie prechodu na väčšiu selektívnosť zaviedla EÚ v roku 2013 „povinnosť vylodiť úlovky“, podľa ktorej sa vyžaduje, aby sa všetky úlovky vrátane nechcených úlovkov vylodili. Povinnosť vylodiť úlovky začala platiť v roku 2019. Jej cieľom je znížiť a, ak je to možné, odstrániť odhadzovanie úlovkov. Odhadzovanie úlovkov predstavuje nielen značné plytvanie zdrojmi, ale má aj nepriaznivý vplyv na udržateľné využívanie morských biologických zdrojov a morských ekosystémov a na finančnú životaschopnosť rybárstva.

V roku 2009 sa pred reformou spoločnej rybárskej politiky v roku 2013 odhadovalo, že sa v európskom rybárstve ročne odhodí 1,7 milióna ton (všetkých druhov), čo zodpovedá 23 % celkových úlovkov. To má vážny negatívny vplyv na životné prostredie, a to tak na cieľové druhy, ako aj na necielené vedľajšie úlovky. Podľa vedeckých odporúčaní[31] sú úrovne nechcených úlovkov naďalej vysoké v mnohých oblastiach zmiešaného rybolovu druhov žijúcich pri morskom dne vo vodách EÚ (20 – 30 % v širšej oblasti Severného mora, v Keltskom mori, v Biskajskom zálive a na pobreží Pyrenejského polostrova). Miera odhadzovania úlovkov sa však výrazne líši v závislosti od (cieleného) rybolovu a rybárskej flotily, zatiaľ čo nezdokumentované odhadzovanie úlovkov naďalej nepriaznivo ovplyvňuje zber údajov.

Výsledky auditov, ktoré začala Komisia v roku 2020[32], ukazujú, že auditované členské štáty neprijali opatrenia potrebné na zabezpečenie účinnej kontroly a presadzovania povinnosti vylodiť úlovky. Tradičné kontrolné nástroje (ako sú inšpekcie na mori a inšpekcie vylodení/lodných denníkov v prístavoch/na dražbách) sú nedostatočné, pretože poskytujú len veľmi obmedzený prehľad o dodržiavaní predpisov v čase monitorovania.

Komisia vo svojom návrhu revidovaného systému kontroly rybolovu[33] podporuje používanie moderných nástrojov kontroly. Bude pokračovať v spolupráci so spoluzákonodarcami v záujme dosiahnutia ambicióznej dohody o tomto dôležitom právnom predpise. V dôsledku toho, že sa nevyvíjajú a nevyužívajú najefektívnejšie prostriedky kontroly a presadzovania, ako je diaľkové elektronické monitorovanie a iné moderné nástroje kontroly, existujú náznaky rozsiahleho nedodržiavania predpisov, ako aj nezákonného a nezdokumentovaného odhadzovania úlovkov[34]. To predstavuje značné riziko – ak nahlásené údaje nezodpovedajú skutočným úlovkom, kvalita vedeckého odporúčania je vážne ohrozená.

---

31 STECF PLEN 22-01

32 Pokiaľ ide o Francúzsko a Španielsko, pozri https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/inf_21_4681. Pokiaľ ide o Írsko, Belgicko a Holandsko, pozri https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/inf_21_5342.

33 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Rady č. 1224/2009 a ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 768/2005, (ES) č. 1967/2006, (ES) č. 1005/2008 a nariadenie (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady č. 2016/1139 týkajúce sa kontroly rybolovu, COM(2018) 368 final.

34 https://www.efca.europa.eu/en/content/compliance-evaluation; https://cinea.ec.europa.eu/publications/synthesis-landing-obligation-measures-and-discard-rates_en;

Komisia uznáva existujúce štrukturálne ťažkosti pri plnení povinnosti vyloďiť úlovky. Napriek pokračujúcemu úsiliu a spolupráci všetkých zainteresovaných strán s cieľom zlepšiť situáciu je však potrebné uvedené nedostatky riešiť. Dôvody, ktoré viedli k zavedeniu povinnosti vyloďiť úlovky v roku 2013, zostávajú plne platné a jej zásady, najmä pokiaľ ide o predchádzanie plytvaniu vzácnymi zdrojmi, sú dôležitejšie než kedykoľvek predtým.

Členské štáty a vedecká obec musia vyvíjať viac úsilia o zhromažďovanie správnych údajov, ktoré im umožnia analyzovať výzvy pri plnení povinnosti vyloďiť úlovky. Zároveň je potrebné rybárom väčšmi zdôrazniť výhody politiky, ktorá zabraňuje odhadzovaniu úlovkov a nechceným úlovkom. Okrem toho samotní rybári najlepšie vedia, kedy a kde loviť ryby a zároveň sa vyhnúť nechceným úlovkom. Preto je kľúčové zveriť používanie metód selektívneho rybolovu rybárom a oceniť ich úsilie o zlepšenie ochrany. Rybári by mali preukázať svoje odhodlanie zabezpečením úplnej transparentnosti činností na palube, presným nahlasovaním svojich úlovkoch a dosahovaním výsledkov z hľadiska selektívnosti.

Cieľom spoločnej rybárskej politiky je zvýšiť selektívnosť rybárskeho výstroja, aby v prvom rade nedochádzalo k nechceným úlovkom. Vďaka úsiliu rybárov a členských štátov[35] sa dosiahol pokrok vo vývoji inovatívneho a selektívnejšieho výstroja. Štyri roky po úplnom nadobudnutí účinnosti povinnosti vyloďiť úlovky je však potrebné oveľa viac.

Ako sa uvádza v akčnom pláne pre morské prostredie, malo by sa rozšíriť skutočné používanie a zavádzanie týchto nových výstrojov a špičkových rybolovných techník v praxi. Členské štáty by mali na tento účel zlepšiť využívanie cielenej podpory z Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu. Okrem toho by sa malo podporovať širšie využívanie nových technológií na zber údajov a optimalizáciu rybolovu v záujme minimalizácie nechcených úlovkov rybárov.

Komisia:

- vyzýva **členské štáty, vedeckú obec, poradné rady a organizácie výrobcov**, aby **do jari 2024** poskytli Komisii kľúčové údaje, ktoré by boli potrebné na hodnotenie povinnosti vyloďiť úlovky. Komisia v tomto rozsahu poskytne usmernenia.

- keď sa stanoví východisková hodnota pre takéto hodnotenie a zozbierajú sa dostatočne spoľahlivé údaje, **do jesene 2024** vypracuje referenčný rámec pre takéto hodnotenie povinnosti vyloďiť úlovky s cieľom lepšie informovať tvorcov politík o účinnosti, efektívnosti, súdržnosti, relevantnosti a pridanej hodnote EÚ zavedených opatrení.

4. ZLEPŠENIE SPRÁVY SPOLOČNEJ RYBÁRSKEJ POLITIKY

Spoločná rybárska politika sa riadi zásadou dobrej správy vecí verejných. V tomto duchu regionálny prístup zavedený reformou z roku 2013 umožňuje členským štátom spolupracovať

https://cinea.ec.europa.eu/publications/synthesis-landing-obligation-measures-and-discard-rates-mediterranean-and-black-sea_en.

35 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Udržateľnejší rybolov v EÚ: aktuálny stav a smerovanie na rok 2023. COM(2022) 253 final.

v regionálnych skupinách a navrhovať regionálne ochranné opatrenia prostredníctvom spoločných odporúčaní. Spoločná rybárska politika okrem toho posilňuje spoluprácu zainteresovaných strán zapojením poradných rád. Tie predkladajú odporúčania Komisii, členským štátom a regionálnym skupinám a poskytujú poznatky zainteresovaných strán na podporu rozvoja ochranných a riadiacich opatrení.

Regionálne skupiny sa na začiatku zameriavali najmä na svoje zriadenie a plnenie povinnosti vylodiť úlovky. Práce na ochranných opatreniach podľa článku 11 nariadenia o spoločnej rybárskej politike[36], ktoré sú potrebné na zabezpečenie dodržiavania povinností vyplývajúcich z právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia a nariadenia o technických opatreniach[37], začali naberať rýchlosť až od roku 2021. V rôznych morských oblastiach napredujú veľmi nerovnomerným tempom.

Ako sa uvádza v akčnom pláne pre morské prostredie, musia sa členské štáty opätovne zaviazať zvýšiť efektívnosť, rýchlosť a úroveň ambícií regionalizovanej práce, najmä pokiaľ ide o plnenie právnych predpisov v oblasti životného prostredia podľa článku 11 spoločnej rybárskej politiky. Na tento účel by členské štáty mali riešiť nedostatok dostatočných zdrojov na činnosť v regionálnych skupinách, ďalej zvýšiť účasť zainteresovaných strán a posilniť vedeckú základňu. Komisia posúdi pokrok pri vykonávaní akčného plánu pre morské prostredie vo svojom preskúmaní v polovici trvania zameranom na stratégiu v oblasti biodiverzity v prvej polovici roku 2024 a v závislosti od posúdenia dosiahnutého pokroku a v súlade so svojím právom iniciatívy zváži, či sú potrebné ďalšie opatrenia vrátane legislatívnych opatrení.

Komisia:

- vyzýva **členské štáty**, aby od roku **2023** v plnej miere vykonávali opatrenia v oblasti správy stanovené v akčnom pláne pre morské prostredie,

- vyzýva **regionálne skupiny členských štátov v oblasti rybárstva**, aby od roku **2023** lepšie zapájali zainteresované strany, najmä poradné rady, do regionálnych organizácií s cieľom zabezpečiť účasť orgánov zodpovedných za rybárstvo a za ochranu životného prostredia,

- vyzýva **členské štáty**, aby od roku **2023** vyčlenili primerané zdroje na činnosť v regionálnych skupinách.

Dobrá správa vecí verejných sa opiera aj o väčšiu transparentnosť. V článku 17 nariadenia o spoločnej rybárskej politike sa od členských štátov jasne vyžaduje, aby pri prideľovaní rybolovných možností používali transparentné a objektívne kritériá vrátane kritérií

[36] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutie Rady 2004/585/ES.

[37] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1241 z 20. júna 2019 o zachovaní rybolovných zdrojov a ochrane morských ekosystémov prostredníctvom technických opatrení, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 1967/2006, (ES) č. 1224/2009 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013, (EÚ) 2016/1139, (EÚ) 2018/973, (EÚ) 2019/472 a (EÚ) 2019/1022 a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 894/97, (ES) č. 850/98, (ES) č. 2549/2000, (ES) č. 254/2002, (ES) č. 812/2004 a (ES) č. 2187/2005.

environmentálnej, sociálnej a hospodárskej povahy. Zainteresované strany musia mať jasné informácie o tom, ako členské štáty prideľujú rybolovné možnosti a riadia kapacitu flotily na vnútroštátnej úrovni. Komisia preto bude spolupracovať s vedeckými orgánmi a s členskými štátmi na ďalšom posudzovaní a zabezpečovaní transparentnosti uvedených kritérií a ich súladu s ustanoveniami spoločnej rybárskej politiky a na podpore používania kritérií, ktorými možno posilniť udržateľné rybolovné praktiky a podporiť maloobjemových a pobrežných rybárov, ktorí predstavujú takmer 75 % všetkých rybárskych plavidiel registrovaných v EÚ a takmer polovicu všetkých pracovných miest v odvetví rybolovu.

Hoci Európske stredisko pre monitorovanie trhu s produktmi rybolovu a akvakultúry[38] už poskytuje transparentnosť na trhu s produktmi rybolovu a akvakultúry, je potrebná väčšia transparentnosť v snahe pomôcť spotrebiteľom prijímať informované rozhodnutia. Ako sa uvádza v stratégii Z farmy na stôl, je dôležité naďalej pracovať na iniciatíve zameranej na udržateľný potravinový systém, ktorú Komisia plánuje navrhnúť v roku 2023 na harmonizovaný prístup EÚ k udržateľnej výrobe potravín.

A napokon, dobrá správa rybolovu a akvakultúry si vyžaduje jasný, stabilný a spravodlivý prístup k námornému priestoru, pričom sa zohľadní rastúca konkurencia v oblasti jeho využívania medzi hospodárskymi odvetviami. V smernici o námornom priestorovom plánovaní[39] sa stanovuje rámec na obmedzenie konfliktov v námornom priestore a podporu súčinnosti medzi rôznymi námornými činnosťami. Okrem toho tým, že zvyšuje predvídateľnosť, transparentnosť a právnu istotu, podporuje investície.

Členské štáty by mali vychádzať z tejto smernice s cieľom zlepšiť koordináciu medzi procesmi riadenia rybárstva a námorného priestorového plánovania. Okrem toho zvýšené využívanie morí na iné účely než rybolov, ako sú chránené morské oblasti alebo energia z obnoviteľných zdrojov, si vyžaduje väčšie regionálne zosúladenie v námornom priestorovom plánovaní nad rámec úrovne členských štátov.

Komisia:

- **požiada Vedecký, technický a hospodársky výbor pre rybárstvo, aby v roku 2023 analyzoval kritériá**, ktoré členské štáty používajú na prideľovanie rybolovných možností na vnútroštátnej úrovni,

- **v roku 2023 iniciuje rokovania medzi členskými štátmi a zainteresovanými stranami s cieľom pripraviť príručku o prideľovaní rybolovných možností v snahe zlepšiť transparentnosť, podporiť udržateľné rybolovné postupy v celej EÚ a podporiť maloobjemových a pobrežných rybárov.**

5. PRISPÔSOBENIE SA PRESUNU ZÁUJMOV V OBLASTI RYBÁRSTVA ZA HRANICE VÔD EÚ

Nedávny politický a geopolitický vývoj, ako napríklad brexit a brutálna vojna Ruska proti Ukrajine, zdôraznil vplyv meniacej sa geopolitickej situácie v Európe na rybársku politiku EÚ, ako aj jej úzke prepojenie s námornou bezpečnosťou. Obe udalosti viedli k presunu

[38] https://www.eumofa.eu/.

[39] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/89/EÚ z 23. júla 2014, ktorou sa ustanovuje rámec pre námorné priestorové plánovanie.

záujmov rybárskych flotíl niektorých členských štátov, ale aj záujmov iných pobrežných štátov, čo ovplyvnilo vzťahy medzi pobrežnými štátmi v oblasti rybárstva.

Dynamika vzťahov s pobrežnými štátmi v severovýchodnom Atlantiku a medzi nimi v oblasti rybolovu sa podstatne zmenila. Pred brexitom EÚ spravovala desať celkových povolených výlovov spoločne s Nórskom a tri populácie s pobrežnými štátmi. V súčasnosti sa o ďalších 76 celkových povolených výlovov delí s krajinami mimo EÚ, pričom sedem celkových prípustných výlovov sa výlučne týka vôd Spojeného kráľovstva (pričom EÚ na ne má rybolovné práva). Táto nová situácia priniesla ďalšie výzvy, pokiaľ ide o plnenie základných cieľov a dodržiavanie zásad spoločnej rybárskej politiky. Po brexite sa Dohodou o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom stanovuje štruktúra dvojstranných vzťahov medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom. Zahŕňa aspekty rybárstva a obchodu a vytvára rámec pre každoročné konzultácie so Spojeným kráľovstvom s cieľom stanoviť rybolovné možnosti pre spoločné populácie rýb. EÚ takisto finalizuje novú trojstrannú rámcovú dohodu o rybárstve s Nórskom a Spojeným kráľovstvom. Vytvorí novú platformu pre trojstrannú spoluprácu v Severnom mori s pozitívnym vplyvom na spoluprácu, pracovnými skupinami a každoročnými konzultáciami o našich trojstranne spoločne využívaných populáciách. Tieto existujúce štruktúry by mali pomôcť vypracovať riadiace opatrenia pre špecifické otázky a zároveň uznávať regulačnú autonómiu strán.

Bezohľadná vojenská agresia Ruska voči Ukrajine priniesla vojnu späť do Európy s novými nebezpečenstvami a negatívnymi účinkami presahovania na námornú bezpečnosť, ktorá čelí výzvam vyplývajúcim z územných sporov, súperenia o prírodné zdroje a ohrozenia slobody plavby. To vytvára nové napätie v európskych morských oblastiach. V takomto meniacom sa geopolitickom kontexte EÚ posilní spoluprácu s podobne zmýšľajúcimi partnermi vo svojom susedstve a v iných námorných oblastiach strategického významu. Pozastavila dvojstranné konzultácie s Ruskom o Baltskom mori, ako aj kontakty v súvislosti s regionálnymi organizáciami pre riadenie rybárstva a Spoločným námorným programom v oblasti Čierneho mora.

Vyvíjajúca sa situácia v oblasti námornej bezpečnosti v Čiernom mori má negatívne hospodárske dôsledky pre rybárov a pobrežné komunity v dotknutých členských štátoch EÚ. Z dôvodu bezpečnostných hrozieb viedla vojna na Ukrajine k narušeniu rybolovných činností, napríklad v dôsledku unášaných plávajúcich mín. Viedlo to aj k strate biodiverzity, čo sa prejavilo najmä alarmujúcim nárastom úmrtnosti čiernomorských veľrybotvarých cicavcov.

Prepojenie medzi zmenou klímy, zhoršovaním životného prostredia v pobrežných a morských oblastiach a námornou bezpečnosťou sa bude riešiť v nadchádzajúcej aktualizácii európskej stratégie námornej bezpečnosti a jej akčného plánu, ako aj v nadchádzajúcom spoločnom oznámení o zmene klímy, zhoršovaní životného prostredia, bezpečnosti a obrane.

<u>Komisia</u>:

- **v roku 2023 aktualizuje európsku stratégiu námornej bezpečnosti a jej akčný plán,**
- predloží **spoločné oznámenie o zmene klímy, zhoršovaní životného prostredia, bezpečnosti a obrane.**

6. SPOLOČNÁ RYBÁRSKA POLITIKA VYUŽÍVAJÚCA POTENCIÁL UDRŽATEĽNÝCH INOVÁCIÍ A INVESTÍCIÍ

Ziskovosť a atraktívnosť odvetví rybolovu a akvakultúry závisí aj od ich schopnosti inovovať a investovať. Je zrejmé, že v celom hodnotovom reťazci sú potrebné udržateľné inovácie a štrukturálne investície, najmä pokiaľ ide o zvýšenie energetickej účinnosti, prechod na udržateľnejší rybársky výstroj, zníženie environmentálnej a klimatickej stopy, zvýšenie bezpečnosti a podporu dobrých životných podmienok na pracovisku. Ďalšia generácia rybárskych plavidiel a akvakultúrnych fariem bude musieť fungovať s menším vplyvom a využívať menej zdrojov.

Okrem toho sú technologické inovácie kľúčom k rozvoju nových obchodných príležitostí a podpore hospodárskej diverzifikácie. Digitálna technológia môže rybárom a akvakultúrnym chovateľom poskytnúť konkurenčnú výhodu a zároveň zlepšiť zber údajov, kontrolu a presadzovanie, vysledovateľnosť a informovanosť spotrebiteľov a vytvoriť novú generáciu pracovných miest. Zvyšuje efektívnosť rybolovu a akvakultúry, uľahčuje priamy predaj a podporuje transparentnú, efektívnu a používateľsky ústretovú kontrolu rybárstva, ako aj jeho monitorovanie. Medzi príklady patria systémy diaľkového elektronického monitorovania, ako sú kamerové systémy a snímače, umelá inteligencia, automatizovaná analýza údajov, nepretržité meranie a zaznamenávanie výkonu motora a bezpilotné vzdušné prostriedky na zabezpečenie dohľadu. Digitálne technológie predstavujú aj príležitosti na zber širšej škály údajov s cieľom poskytnúť údaje pre vedecké a rozhodovacie procesy, zjednodušiť procesy a znížiť administratívnu záťaž prevádzkovateľov pri procese zberu údajov. To je kľúčom k podpore rovnakých podmienok a poskytovaniu stáleho toku kvalitných informácií o populáciách rýb, spotrebiteľských preferenciách a podmienkach životného prostredia.

Členské štáty by mali zabezpečiť, aby ich programy v rámci Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu viedli k očakávanému prínosu k inováciám, digitalizácii a energetickej transformácii v hodnotových reťazcoch rybolovu a akvakultúry a dopĺňali program Horizont Európa a jeho misiu „Obnoviť naše vody a oceány do roku 2030“. Napríklad platforma európskeho digitálneho dvojčaťa oceánu bude kombinovať údaje, modely a iné digitálne technológie a poskytovať informácie založené na poznatkoch, ktoré sú relevantné pre riadenie rybárstva. Komisia vyzýva členské štáty, aby prispeli k rozvoju tohto digitálneho znalostného systému, najmä sprístupnením svojich údajov z monitorovania a nástrojov na posudzovanie prostredníctvom platformy európskeho digitálneho dvojčaťa oceánu, a nabáda ich, aby využívali projekty misie a iné opatrenia na zlepšenie svojej kapacity monitorovania morského prostredia.

Je potrebné ďalej vyvíjať a testovať nové technológie a metódy, rozširovať ich, rozvíjať pre ne trh a zabezpečiť, aby boli pre investorov cenovo dostupné. Zainteresované strany by mali posilniť svoju spoluprácu na inovačných projektoch výmenou najlepších postupov a spoločným vývojom nových technológií. Mali by využiť existujúce procesy a mechanizmy spolupráce. Napríklad „stratégie pre inteligentnú špecializáciu“ sú účinným nástrojom inovácie na regionálnej úrovni, ktorý môže podporiť konkurencieschopnosť hodnotového reťazca rybolovu a akvakultúry a podporiť ich technologický rozvoj. Komisia bude tento proces naďalej podporovať prostredníctvom platformy stratégií pre inteligentnú špecializáciu pre udržateľné modré hospodárstvo[40]. Zriadila aj stredisko EÚ pre monitorovanie modrého

[40] https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/.

hospodárstva s cieľom poskytovať informácie v takmer reálnom čase a kľúčové sociálno-ekonomické ukazovatele týkajúce sa modrej ekonomiky EÚ[41]. Veľmi dôležité je, aby členské štáty a zainteresované strany využívali dostupné zdroje financovania na odhalenie nevyužitých príležitostí na podnikanie, investície a know-how, ako aj na využívanie výskumných zariadení EÚ.

Komisia v úsilí povzbudiť a podporiť tento proces každoročne udelí cenu za udržateľné inovácie v rybárstve. Predstaví najlepšie postupy z tohto odvetvia a uľahčí ich šírenie. Na tento účel Komisia vyzve poradné rady, aby navrhli kritériá na vyhodnotenie návrhov a kritériá výberu nezávislej poroty.

Inovácie by mali viesť k investíciám a k vytvárať perspektívy ziskovosti. Ako sa zdôrazňuje v oznámení o iniciatíve energetickej transformácie, je potrebné zmierniť prispievanie odvetvia rybolovu a akvakultúry k zmene klímy a znížiť jeho nákladnú závislosť od fosílnych palív. Vzhľadom na enormné zvýšenie cien energie, ku ktorému došlo v roku 2022, väčšine odvetvia stále hrozí, že sa stane ekonomicky neudržateľným. Urýchlenie energetickej transformácie hodnotového reťazca by sa preto malo zamerať na zníženie prevádzkových nákladov na energiu a zároveň pozitívne prispieť ku klimatickej neutralite, zníženiu znečistenia a cieľom biodiverzity stanoveným v Európskej zelenej dohode. Zavádzanie existujúcich technológií (napr. elektrických, hybridných, veterných a solárnych) sa musí urýchliť, pričom je potrebné posilniť výskum a testovanie vznikajúcich technológií (napr. technológie vodíka).

Celkovo sú potrebné dodatočné investície do dizajnu, technológií a pokročilých riešení, aby sa zvýšila energetická účinnosť „plavidiel budúcnosti“, zabezpečila ich väčšia selektívnosť, optimalizácia a presnosť rybolovu. To isté platí pre „akvakultúrnu farmu budúcnosti“, ktorá by zvýšila produkciu mäkkýšov, kôrovcov, ostnatokožcov a rias, čím by sa znížila environmentálna a klimatická stopa akvakultúry. Takéto investície môžu uľahčiť verejné finančné prostriedky EÚ. Na riešenie niektorých z týchto výziev predstavuje iniciatíva energetickej transformácie podporný rámec, ktorý identifikuje a rieši prekážky, a tak vytvára štruktúry pre dlhodobú spoluprácu v tejto oblasti.

Okrem technologických inovácií by sa mali podporovať osvedčené postupy vedúce k zníženiu klimatickej a environmentálnej stopy rybolovu a akvakultúry. Komisia v rámci vykonávania strategických usmernení EÚ pre akvakultúru[42] pripraví usmerňujúci dokument o environmentálnom správaní. Bude sa napríklad týkať využívania udržateľných zdrojov bielkovín na krmivo, účinnosti krmiva, energetickej účinnosti a využívania obnoviteľných zdrojov, ako aj podpory nízkotrofickej produkcie akvakultúry, ako je chov mäkkýšov a rias a integrované multitrofické akvakultúrne systémy[43].

Aby sa zlepšilo využívanie nových technológií rybárskou flotilou a vzhľadom na to, že niektoré z nich sú ťažšie a vyžadujú si viac miesta ako tradičné technológie, treba sa zamyslieť aj nad objemom[44] na palube, ktorý je takisto dôležitým parametrom na zlepšenie bezpečnosti a pracovných podmienok. Spoločná rybárska politika umožňuje súkromné

41 https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/index_en.

42 Pozri *supra* poznámku pod čiarou č. 30.

43 COM(2022) 592 final a COM(2021) 236 final.

44 Objem (vyjadrený v „hrubej priestornosti“) je jedným z parametrov vymedzenia rybolovnej kapacity spolu s výkonom (vyjadreným v kW).

investície do nových, udržateľných a bezpečných plavidiel a zároveň zabezpečuje, aby nedošlo k zvýšeniu celkovej rybolovnej kapacity flotily. Členské štáty môžu pružne prideľovať svoju rybolovnú kapacitu v rámci stropu stanoveného v spoločnej rybárskej politike a v závislosti od systému zaradenia/vyradenia (t. j. každú kapacitu, ktorá je zaradená do flotily, treba kompenzovať rovnocenným znížením kapacity). Ako sa zdôrazňuje v hodnotení systému zaradenia/vyradenia z roku 2019[45], niekoľko členských štátov má určitú rezervu medzi aktívnou kapacitou svojich flotíl a stropom rybolovnej kapacity. V prípade potreby môžu a mali by túto rezervu prideliť, aby sa uľahčila modernizácia flotily. V tomto rámci by sa v prípade akéhokoľvek prerozdelenia kapacity malo vyžadovať spoľahlivé monitorovanie kapacity vrátane výkonu motora[46].

Komisia:

- vyzýva **členské štáty**, aby **od roku 2023** zvýšili transparentnosť a pružnosť riadenia svojich rybolovných kapacít v spolupráci s týmto odvetvím a uľahčili ich prípadné prerozdelenie tam, kde je to potrebné v záujme štrukturálnych investícií do plavidiel, a to aj s finančnou podporou na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni, ak je to oprávnené,

- nabáda **partnerstvo pre energetickú transformáciu** (vytvorené v rámci iniciatívy energetickej transformácie**), poradné rady a sociálnych partnerov**, aby **do roku 2024** predložili konkrétne, praktické a udržateľné návrhy na modernizáciu plavidiel v záujme zvýšenia bezpečnosti, energetickej efektívnosti a pracovných podmienok na plavidlách,

- vyzýva **poradné rady**, aby v roku 2023 prispeli k vytvoreniu výročnej ceny za udržateľné inovácie v rybárstve s cieľom prvýkrát ju udeliť v roku **2024**,

- vyzýva členské štáty, aby podporovali inovácie a presadzovali osvedčené postupy v akvakultúre, ako aj nízkotrofickú akvakultúrnu produkciu, ako sú chov mäkkýšov a pestovanie rias, a systémy integrovanej multitrofickej akvakultúry.

7. SPOLOČNÁ RYBÁRSKA POLITIKA – DESAŤROČIE HMATATEĽNÝCH VÝSLEDKOV

Reforma spoločnej rybárskej politiky z roku 2013 bola prelomová. Keďže sa riadny legislatívny postup rozšíril aj na rybárstvo, spoluzákonodarcovia sa dohodli na novom legislatívnom rámci, v ktorom sa po prvýkrát spojil sociálny, hospodársky a environmentálny rozmer rybárskej politiky EÚ. Umožnila väčšiu zodpovednosť, a to aj na regionálnej úrovni, a lepšiu spoluprácu medzi príslušným odvetvím rybárstva a ostatnými zainteresovanými stranami.

O desať rokov neskôr sme svedkami hmatateľného pokroku smerom k udržateľnejšiemu rybárstvu v praxi. Rybári, občianska spoločnosť, členské štáty a EÚ prispeli k obnove

[45] SWD(2019) 312 final.

[46] Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre námorné záležitosti a rybárstvo, Štúdia o overení výkonu motora členskými štátmi: záverečná správa, Úrad pre publikácie, 2019, https://data.europa.eu/doi/10.2771/945320.

kritických populácií rýb v EÚ a k tomu, aby sa flotily dostali na ziskovú úroveň. V roku 2009 mala EÚ len päť populácií rýb, ktoré sa lovili udržateľným spôsobom, v roku 2022 ich bolo viac ako 60 a v zlepšovaní sa pokračuje. Viacročné plány riadenia s ambicióznymi cieľmi udržateľnosti teraz poskytujú základ pre súdržné každoročné rozhodovanie o rybolovných možnostiach. Rybári pokračujú vo svojom úsilí o to, aby ich činnosti boli selektívnejšie, aby sa znížil ich vplyv na morské prostredie[47].

Tieto zlepšenia z hľadiska environmentálnej udržateľnosti spolu s väčšou predvídateľnosťou vďaka stabilnému legislatívnemu rámcu viedli od roku 2013 k zlepšeniu hospodárskej výkonnosti[48]. Existujú presvedčivé dôkazy o tom[49], že výsledkom spoločnej rybárskej politiky sú aj efektívne a dobre organizované trhy s morskými plodmi, ktoré prispievajú k transparentnosti a stabilite dodávateľského reťazca, a tým aj k zásobovaniu potravinami.

EÚ so svojím pevným rámcom riadenia rybárstva ide príkladom aj pri podpore udržateľného rybárstva na celom svete. Úsilie EÚ napríklad významne prispelo k vytvoreniu nového a ambiciózneho rámca riadenia v Stredozemnom a Čiernom mori.

EÚ takisto podnietila rozvoj programu regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva, ktoré výrazne zlepšili udržateľnosť vďaka systémom riadenia a kontroly rybárstva. V roku 2021 bolo 54 z 55 ochranných opatrení, ktoré prijali regionálne organizácie pre riadenie rybárstva na riadenie populácií, ktoré patria do ich pôsobnosti, v súlade s vedeckými odporúčaniami. EÚ takisto podporuje ďalšiu činnosť Medzinárodnej organizácie práce v oblasti sociálnych aspektov vo viacerých regionálnych organizáciách pre riadenie rybárstva[50]. V Stredozemnom a Čiernom mori sa stratégia Všeobecnej rybárskej komisie pre Stredozemné more do roku 2030 zameriava na presadzovanie zásady dôstojnej práce, a to aj prostredníctvom spravodlivých a bezpečných pracovných podmienok a prístupu k sociálnej ochrane.

Okrem toho bola účasť EÚ rozhodujúca pre to, aby sa tuniak modroplutvý dostal zo situácie na pokraji vyhynutia na udržateľnú úroveň. 87 % komerčných úlovkov tuniaka na celom svete v súčasnosti pochádza zo zásob s dobrou úrovňou abundancie. Pokiaľ ide o populácie, ktoré loví flotila EÚ, 17 z 20 populácií tuniaka a príbuzných druhov v pôsobnosti regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva sa spravuje udržateľným spôsobom.

---

47 Medzi príklady patrí nový výstroj na lov platesotvarých rýb zavedený v Baltskom mori, nové siete v Čiernom mori pri love kalkana veľkého s cieľom znížiť vedľajšie úlovky citlivých druhov a nový výstroj na lov hlbokomorských kreviet pri dne, ktorým sa znížil vplyv na morské dno a spotreba paliva v Stredozemnom mori. V Stredozemnom mori sú skúsenosti z chránenej morskej oblasti Columbretes v Španielsku a z oblasti obmedzeného rybolovu Jabuka/Pomo Pit v Jadranskom mori takisto príkladmi toho, ako zapojiť všetkých aktérov do rozvoja a vykonávania riadiacich opatrení. Tým sa pripravila pôda pre dôležitú činnosť v rámci Všeobecnej rybárskej komisie pre Stredozemné more v súvislosti so zriadením desiatich oblastí obmedzeného rybolovu v Stredozemnom mori.

48 Európska komisia, Spoločné výskumné centrum, Vedecký, technický a hospodársky výbor pre rybárstvo, *The 2022 annual economic report on the EU fishing fleet (STECF 22-06)*, [Výročná hospodárska správa o rybárskej flotile EÚ za rok 2022 (STECF 22-06)], Virtanen, J.(editor), Guillen, J.(editor), Prellezo, R.(editor), Sabatella, E.(editor), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2022.

49 Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Vykonávanie nariadenia o spoločnej organizácii trhov, COM(2023) 101.

50 Napríklad Medzinárodná komisia pre zachovanie atlantických tuniakov, Komisia pre rybolov v západnom a strednom Tichom oceáne a Komisia pre tuniaky z Indického oceánu.

EÚ takisto zohrala kľúčovú úlohu pri dosahovaní rozhodujúceho pokroku medzinárodnej konferencie o morskej biodiverzite v oblastiach mimo vnútroštátnej právomoci. Vedie koalíciu vysokých ambícií 50 krajín a vynaloží všetko potrebné úsilie na zabezpečenie rýchlej a ambicióznej dohody v roku 2023. EÚ takisto prispela k uzavretiu Dohody o predchádzaní neregulovanému rybolovu na širom mori v strednej časti Severného ľadového oceánu v roku 2018 a Dohody WTO o zákaze určitých dotácií v odvetví rybárstva v roku 2022. EÚ takisto stojí na čele úsilia o ustanovenie nových chránených morských oblastí s veľkou rozlohou v Južnom oceáne. Vedúce postavenie EÚ na medzinárodnej úrovni takisto pomohlo zabezpečiť pokrok v boji proti nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému rybolovu, v ktorom dosiahla najlepšie výsledky. Okrem toho dohody o partnerstve v odvetví udržateľného rybárstva s krajinami mimo EÚ poskytujú vzájomné výhody pre EÚ, ako aj pre partnerské krajiny a ich obyvateľstvo. Novšie dohody o partnerstve v odvetví udržateľného rybárstva obsahujú doložky o ľudských právach a väčšmi zohľadňujú potreby miestneho obyvateľstva.

Pokiaľ ide o akvakultúru, reformou spoločnej rybárskej politiky z roku 2013 sa zaviedli nové nástroje na podporu udržateľnej akvakultúry. Spolu s finančnými prostriedkami EÚ to umožnilo dosiahnuť pokrok z hľadiska udržateľnosti a konkurencieschopnosti tohto dôležitého odvetvia. V roku 2021 Komisia prijala nové strategické usmernenia[51] a členské štáty v prípade potreby zodpovedajúcim spôsobom aktualizovali svoje vnútroštátne strategické plány pre akvakultúru.

Nariadením o spoločnej rybárskej politike z roku 2013 sa zabezpečuje stabilita, ktorú odvetvie rybárstva potrebuje. Jeho základnými kameňmi zostáva environmentálna, sociálna a hospodárska udržateľnosť, účinná regionálna spolupráca a prijímanie rozhodnutí na základe vedeckých poznatkov. Sú dôležitejšie ako kedykoľvek predtým pre zabezpečenie miestnej výroby potravín a zníženie vplyvu na životné prostredie a emisií skleníkových plynov. Obnova populácií rýb nad úrovňami maximálneho udržateľného výnosu zostáva základom na dosiahnutie týchto kľúčových cieľov.

Aby sme však spoločnú rybársku politiku mohli v plnej miere vykonávať, ostáva viacero výzev. Na zníženie vplyvu rybolovu a akvakultúry na životné prostredie a klímu je potrebná rýchlejšia a štrukturálnejšia transformácia. Tá je potrebná na obnovu zdravého morského prostredia a zaistenie potravinovej bezpečnosti, ako aj na pomoc odvetviu, aby sa stalo odolnejším, viac energeticky efektívnym a aby rýchlo prispelo ku klimatickej neutralite. To prispeje k úspore nákladov na palivá a využívaniu zelenej energie.

V tomto oznámení sa poukazuje na niekoľko konkrétnych prvkov spoločnej rybárskej politiky, ktorých vykonávanie treba posilniť a/alebo ktoré treba lepšie posúdiť alebo ďalej o nich uvažovať, v snahe zabezpečiť, aby odvetvie, spoločnosť ako celok a príroda mohli v plnej miere profitovať z obrovského potenciálu tejto politiky. Niektorými z týchto prvkov sa podrobnejšie zaoberá aj akčný plán pre morské prostredie a iniciatíva energetickej transformácie.

Týkajú sa najmä:

– povinnosti vylodiť úlovky a jej náklady a prínosy pre spoločnosť a rybárov,

[51] Pozri *supra* poznámku pod čiarou č. 30.

- príspevku k vykonávaniu právnych predpisov v oblasti životného prostredia a súvisiaceho riadiaceho systému,
- zlepšenia vedomostnej základne a posilnenia ekosystémového prístupu so zreteľom na sociálno-ekonomické a environmentálne ciele,
- budúcnosti profesie a generačnej výmeny,
- využívania príležitostí EÚ v oblasti výskumu a financovania,
- prideľovania kvót na vnútroštátnej úrovni a transparentnosti procesu,
- rámca kapacity flotily a jeho významu pre štrukturálne investície do plavidiel, vrátane investícií na podporu energetickej transformácie odvetvia,
- zdokonalenia prípravy sociálnych ukazovateľov v záujme zvýšenia spoľahlivosti sociálno-ekonomických správ, ktoré sa používajú pri príprave opatrení na riadenie a ochranu rybárstva.

8. PAKT O RYBÁRSTVE A OCEÁNOCH NA PRÍPRAVU CESTY PRE BUDÚCNOSŤ

Na základe pokroku dosiahnutého od poslednej reformy v roku 2013 je spoločná rybárska politika budúcnosti politikou, ktorá umožňuje a podporuje: i) rybolov a akvakultúru v súčinnosti s prírodou; ii) rybárske plavidlá a akvakultúrne farmy, ktoré fungujú s menším vplyvom a využívajú menej zdrojov; iii) prínos morských plodov k zabezpečeniu potravinovej bezpečnosti a posilneniu odolnosti a udržateľnosti potravinových systémov v EÚ; ako aj iv) rybárov a akvakultúrnych chovateľov, ktorí môžu vo svojej profesii nájsť naplnenie, uznanie a ekonomický blahobyt.

Spoločná rybárska politika, ktorá má obstáť v budúcnosti, sa musí zamerať na rybárov a akvakultúrnych chovateľov, ktorí by mali byť motivovaní a podporovaní, aby zavádzali inovácie a využívali najnovšie technológie. Vďaka inováciám budú rybolovné a chovateľské činnosti účinnejšie a výnosnejšie, čím sa zabezpečí nízkouhlíkové zásobovanie potravinami a prispeje sa k dobrému stavu oceánov a vôd a udržateľnosti potravinového systému. Lepšia ochrana morských ekosystémov nám takisto pomôže vyrovnať sa s nevyhnutnými dôsledkami zmeny klímy, ako sú morské vlny horúčav, zmena trofických podmienok a acidifikácia.

V plavidlách a rybích farmách budúcnosti sa odstráni závislosť odvetvia rybolovu a akvakultúry od fosílnych palív a stanú sa energeticky oveľa účinnejšími. Plavidlá budú poháňané energiami a palivami z obnoviteľných zdrojov, čistým a energeticky neutrálnym pohonom, čím sa bude riešiť zmena klímy a znečistenie mora. Budú takisto selektívnejšie a zefektívnia rybolov vďaka najnovším technológiám pre presný rybolov. A napokon spoločná rybárska politika bude podporovať rybárov budúcnosti, ktorí budú využívať udržateľnejší rybársky výstroj a budú pružnejšie reagovať na zmenu klímy, stratu biodiverzity a zmeny na mori, dokážu dočasne prejsť na iné činnosti v oblasti modrého hospodárstva a verejných služieb s cieľom zmierniť tlak na rybolovné zdroje. Rybárstvo bude inovatívne a bezpečné a bude poskytovať cenné služby správy mora.

Východiskovým bodom je zabezpečiť riadne vykonávanie existujúcich legislatívnych požiadaviek tak, aby boli k dispozícii všetky údaje, poznatky a informácie, ktoré by sa mohli premietnuť do úvah spoločne so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami. Ako sa podrobne uvádza v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tomuto oznámeniu, zainteresované strany intenzívnejšie spolupracujú v úsilí dosiahnuť ciele

spoločnej rybárskej politiky, čím sa pripraví pôda pre hodnotnú spoluprácu v nasledujúcich rokoch.

Z rozsiahlych konzultácií so zainteresovanými stranami, ktoré sa uskutočnili na prípravu tohto oznámenia, jasne vyplynulo, že iba rybolovom a akvakultúrou riadenými v duchu spolupráce a dôvery medzi orgánmi verejnej správy na všetkých úrovniach – vedeckou obcou, rybármi a akvakultúrnymi chovateľmi a ich organizáciami, ako aj občianskou spoločnosťou – možno dosiahnuť vysoké ciele, pokiaľ ide o udržateľnosť a ziskovosť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Komisia vyzýva členské štáty, zainteresované strany v oblasti rybárstva a vedeckú obec, aby sa pripojili k „paktu o rybárstve a oceánoch“ Komisie, čím opätovne potvrdia spoločný záväzok plne vykonávať súčasnú politiku a prispejú k potrebným úvahám a hodnoteniam určitých prvkov spoločnej rybárskej politiky. To potom prispeje k diskusii medzi riadiacimi pracovníkmi v oblasti rybárstva a zúčastnenými stranami o zabezpečení fungovania v budúcnosti, pokiaľ ide o sociálnu aj environmentálnu odolnosť.

Pakt sa bude opierať o tieto kľúčové zásady:

- úplné **dodržiavanie existujúcich pravidiel** s cieľom zabezpečiť, aby sa rybárstvo vykonávalo na udržateľnej úrovni, a výrazne znížiť negatívne vplyvy na morské ekosystémy,
- väčšia **transparentnosť**, pokiaľ ide o správu a rozhodovanie, aby sa zabezpečilo, že do procesu budú zapojené všetky príslušné zainteresované strany a že budú mať úplné informácie o pravidlách,
- **lepšia správa**, ktorá by bola užšie prepojená s inými oblasťami politiky, s cieľom vypracovať holistickejší prístup, ktorý by riešil aj iné tlaky na morské prostredie, a prostredníctvom ďalšieho pokroku v spolupráci EÚ s krajinami mimo EÚ s cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky,
- **uznanie úlohy rybárov ako „správcov mora“** a vytvorenie rámca na podporu sociálno-ekonomickej odolnosti odvetvia, environmentálnej udržateľnosti a generačnej výmeny,
- **výhľadový prístup vďaka ďalšiemu výskumu a inováciám**, ktorý odvetviu umožní prispievať ku klimatickej neutralite (aj prostredníctvom „plavidiel budúcnosti“ a udržateľnejších rybárskych výstrojov a metód); uľahčiť rozvoj presného rybolovu; navrhnúť povolanie rybára budúcnosti a zhromažďovať potrebné údaje pre budúci vývoj politiky.

Súčasná spoločná rybárska politika spolu s opatreniami vyplývajúcimi z tohto oznámenia, akčným plánom pre morské prostredie a iniciatívou energetickej transformácie umožňujú väčšiu angažovanosť a investície v budúcnosti. Pakt o rybárstve a oceánoch je výzvou na úzku spoluprácu v úsilí v krátkodobom horizonte uskutočniť nevyhnutné zlepšenia vykonávania spoločnej rybárskej politiky a začať novú fázu diskusie medzi všetkými zainteresovanými stranami v oblasti rybárstva. Je to výzva nastaviť politiku tam, kde je to potrebné, tak, aby nám pomohla riešiť nové výzvy a skutočnosti a vzájomne pochopiť, kam chceme smerovať. Ak všetky zainteresované strany spoja svoje sily a splnia svoju úlohu, spoločná rybárska politika pomôže optimalizovať riadenie a prinesie kolektívne výhodné riešenia v reakcii na rastúce výzvy, ktorým je vystavený rybolov a akvakultúra, morské ekosystémy a pobrežné spoločenstvá.